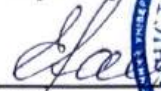

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
в.о. ректора ДБТУ

 О. В. Москаленко
«28» травня 2026 р.

ПРОГРАМА
додакового вступного випробування
для здобуття ступеня Доктор філософії
на основі освітнього ступеня Магістр
(освітньо-кваліфікаційного рівня Спеціаліст) НРК7

Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Спеціальність	С1 Економіка та міжнародні економічні відносини
Освітньо-наукова програма	Економіка

Програма додаткового вступного випробування для здобуття ступеня Доктор філософії на основі ступеня магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста) (НРК7) за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини, галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини. [Електронний ресурс]. Харків : ДБТУ, 2026. 10 с.

РОЗРОБНИКИ:

Антощенкова Віталіна Володимирівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри глобальної економіки, керівник проєктної групи (гарант освітньо-наукової програми);

Онегіна Вікторія Михайлівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри глобальної економіки, член проєктної групи;

Гросул Вікторія Анатоліївна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та бізнесу, член проєктної групи;

Бабан Тетяна Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри глобальної економіки, член проєктної групи.

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри глобальної економіки
Протокол № 10 від « 8 » травня 2026 року.

Схвалено та рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету економічних відносин та фінансів
Протокол № 10 від « 22 » травня 2026 року

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма додаткового вступного випробування призначена для осіб, які вступають до аспірантури Державного біотехнологічного університету за освітньо-науковою програмою Економіка (галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини, спеціальність С1 Економіка та міжнародні економічні відносини) на основі здобутого ступеня магістра або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста (НРК7) за іншою спеціальністю. Програма розроблена відповідно до чинного законодавства України та Правил прийому до Державного біотехнологічного університету у 2025 році, затверджених рішенням Вченої ради ДБТУ (протокол № 7 від 18 березня 2025 року), із змінами, внесеними рішенням Вченої ради (протокол № 10 від 28 травня 2025 року).

Мета додаткового вступного випробування – перевірка наявності у вступників базових економічних знань та їх здатності орієнтуватися в актуальних проблемах науки і практики в сфері економіки.

Головним завданням проведення додаткового вступного випробування є оцінка:

- знань ключових економічних концепцій, необхідних для опанування освітньо-наукової програми «Економіка»;
- здатності аналізувати сучасні тенденції у сфері економіки та оцінювати їхній вплив на діяльність підприємств;
- аналітичних навичок і вміння формулювати обґрунтовані висновки та управлінські рекомендації в сфері економіки.

Змістове наповнення програми додаткового вступного випробування охоплює перелік питань із дисципліни «Економічна теорія (мікро- та макроекономіка)». Результатом вивчення зазначених дисциплін вступниками має бути володіння базовими економічними знаннями, розуміння ключових принципів економіки, здатність аналізувати сучасні тенденції у сфері економіки, а також уміння формулювати обґрунтовані висновки та пропозиції для прийняття управлінських рішень у професійній діяльності.

Додаткове вступне випробування проводиться фаховою атестаційною комісією, створеною наказом ректора ДБТУ, у формі співбесіди на платформі Zoom відповідно до регламенту роботи приймальної комісії університету. Під час співбесіди оцінюється правильність, повнота та логічність відповідей вступника. Інформація про результати додаткового вступного випробування оголошується вступникові в день його проведення.

Змістовно-методичне забезпечення додаткового вступного випробування здійснюють науково-педагогічні працівники профільних кафедр ДБТУ, що гарантує об'єктивність оцінки рівня підготовки вступників.

ПЕРЕЛІК ПРОГРАМНИХ ПИТАНЬ ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Питання з дисципліни

«МІКРОЕКОНОМІКА»

1. Предмет і методи мікроекономічного аналізу: позитивна та нормативна мікроекономіка.
2. Теорія споживчого вибору: аксіоми уподобань, криві байдужості, бюджетне обмеження.
3. Оптимізаційна поведінка споживача: модель корисності та її емпіричні вимірники.
4. Теорія виробництва: виробнича функція, ізокванти та ізокости.
5. Еластичність попиту та пропозиції: методи вимірювання та інтерпретація.
6. Теорія витрат підприємства: короткостроковий і довгостроковий періоди.
7. Ринкові структури: досконала конкуренція, монополія, монополістична конкуренція, олігополія.
8. Економіка інформації: асиметрія інформації, принципал–агент, сигнальні моделі.
9. Зовнішні ефекти та суспільні блага: мікроекономічні механізми їх урахування.
10. Мікроекономічні основи поведінки фірми в умовах ризику та невизначеності.
11. Роль інституцій у мікроекономічному аналізі: транзакційні витрати та контракти.
12. Економічні блага, обмеженість ресурсів та проблема вибору в господарській діяльності.
13. Цілі функціонування та основні напрями діяльності підприємства. Класифікація підприємств за видами.
14. Виробнича структура та система управління підприємством.
15. Фактори та характеристики зовнішнього середовища функціонування підприємства.
16. Сутність і різновиди моделей підприємницької діяльності.
17. Показники ефективності використання оборотних засобів.
18. Інвестиції підприємства: сутність, класифікація та основні характеристики.
19. Організація виробничого процесу та його основні елементи.
20. Якість продукції та чинники її конкурентоспроможності.

«МАКРОЕКОНОМІКА»

1. Предметне поле, методологія та основні функції макроекономіки.
2. Валовий внутрішній продукт, валовий національний продукт і система національних рахунків.
3. Номінальний і реальний ВВП: сутність, розрахунок та інтерпретація.
4. Економічні цикли, інфляція та безробіття: взаємозв'язок і вплив на економіку.
5. Фази економічного циклу та причини коливань ділової активності.
6. Види безробіття та методи розрахунку його рівня.
7. Інфляція: економічна природа, типологія та методи вимірювання.
8. Сукупний попит і сукупна пропозиція: сутність, фактори формування та взаємодія в умовах макроекономічної рівноваги.
9. Макроекономічна рівновага: зміст та основні елементи.
10. Фіскальна політика: види, цілі та оцінка ефективності.
11. Вплив державного боргу та дефіциту бюджету на економічний розвиток.
12. Джерела фінансування бюджетного дефіциту та їх економічні наслідки.
13. Гроші та банківська система: сутність і роль у реалізації грошово-кредитної політики.
14. Грошовий ринок і грошово-кредитна політика: цілі, види та інструменти.
15. Роль центрального банку в стабілізації економіки.
16. Система макроекономічних показників та їх взаємозв'язок.
17. Споживча функція та фактори, що визначають обсяг споживання.
18. Механізм мультиплікатора та акселератора в макроекономіці.
19. Платіжний баланс країни: структура та методи регулювання.
20. Валютний курс: види, фактори формування та наслідки коливань.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Додаткове вступне випробування передує фаховому вступному випробуванню, має кваліфікаційний характер та проводиться у формі співбесіди. Співбесіда передбачає відповідь вступника на два програмні питання з різних дисциплін, які визначаються фаховою атестаційною комісією і потребують повного, логічно структурованого та аргументованого викладу.

Для успішного складання додаткового вступного випробування і допуску до фахового вступного випробування вступник повинен продемонструвати знання, розуміння та вміння застосовувати комплекс економічних, облікових і податкових знань, що становлять основу професійної підготовки та необхідні для здійснення подальшої наукової діяльності.

Відповіді вступника на кожне питання окремо оцінюються

приймальною комісією за єдиними критеріями з використанням наступної бальної шкали:

– **90–100 балів** – відповідь повна, логічно структурована, демонструє ґрунтовні знання теоретичних положень та практичних аспектів, містить власний аналіз, аргументовані висновки та практичні рекомендації; вступник правильно використовує професійну термінологію;

– **70–89 балів** – відповідь достатньо повна та логічна, охоплює основні знання теорії та практики, демонструє аналітичні навички, але з незначними недоліками в деталізації або аргументації; термінологія використана в цілому правильно;

– **50–69 балів** – відповідь неповна або частково структурована, містить базові знання, демонструє обмежені аналітичні здібності, висновки та рекомендації слабо аргументовані; можливі помилки в термінології;

– **0–49 балів** – відповідь недостатня, фрагментарна або без логічної структури, не відображає базових знань та практичних навичок, аналіз та висновки відсутні або некоректні; термінологія використана неправильно або відсутня.

Максимальна кількість балів, яку може набрати вступник за результатами додаткового вступного випробування становить 200 балів. Оцінювання додаткового вступного випробування здійснюється за двобальною шкалою: «зараховано» або «не зараховано» (табл. 1).

Таблиця 1

Відповідність балів двобальній оцінці

Кількість отриманих балів	Оцінка за двобальною шкалою
100-200 балів	Зараховано
0-99 балів	Не зараховано

Вступник, який отримав на додатковому вступному випробуванні оцінку «не зараховано», що становить менше 100 балів за 200-бальною шкалою, не допускається до складання до фахового вступного випробування і втрачає право брати участь у конкурсному відборі. В іншому випадку вступник допускається до складання до фахового вступного випробування і конкурсу, але отриманий бал за додаткове вступне випробування не враховується у загальному конкурсному балі.

Під час співбесіди вступник подає аркуш усної відповіді, у якому письмово зазначає основні тези своєї відповіді, обґрунтовує ключові положення та висновки. Члени фахової атестаційної комісії використовують аркуш для оцінювання повноти, точності та логічності відповідей, а також для фіксації додаткових запитань і коментарів. Після завершення співбесіди аркуш підписується вступником та членами комісії. Вступник отримує інформацію про результати додаткового випробування у день його проведення.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрусь О. І. Мікро- та макроекономіка: навчальний посібник. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2022. 325 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/c47643b5-463e-4128-8977-e88f7b96f947/content>
2. Білецька Л.В., Білецький О.В., Савич В.І. Економічна теорія: політекономія, мікроекономіка, макроекономіка. Підручник. 2-ге вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2019. 688 с.
3. Васильєв С. В., Кобець Є. А., Масляєва О. О.. Мікроекономіка : навч. посіб. Дніпро: ДДАЕУ, 2024. 310 с. URL: <https://surl.li/qmkjum>
4. Галушка З.І., Бойда С.В., Клевчік Л.Л. Мікро- та макроекономіка: теорія і практика : підручник. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2024. 388 с. URL: <https://surl.li/qizukm>
5. Економічна теорія : підручник : у 2 ч. Ч. 2 Макроекономіка / В. Д. Лагутін, К. М. Ніколаєць, Т. А. Щербакова та ін.; за ред. В. Д. Лагутіна. 2-ге вид., доопр., перероб. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. 328 с.
6. Економічна теорія: підручник : у 2 ч. Ч. 1 Мікроекономіка / В. Д. Лагутін, Ю. М. Уманців, К. М. Ніколаєць, та ін.; за ред. В. Д. Лагутіна. 2-ге вид., доопр., перероб. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. 396 с.
7. Задоя А.О., Задоя О.А. Мікроекономіка: навчальний посібник. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2021. 148 с. URL: <https://ir.duan.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f0d386ea-4c9e-4986-902a-dfe037f2b8db/content>
8. Каменева Н.М., Косич М.В., Александрова О.Ю., Мозгова О.Т. Мікроекономіка: навч. посібник . Харків: УкрДУЗТ, 2022. 305 с.
9. Канцір І. А., Кліпкова О. І., Іванець Л. В. Макро-мікроекономіка : від теорії до практики : навч. посіб. Львів : Новий світ-2000, 2021. 444 с.
10. Макро- та мікроекономіка: навчальний посібник / Бріль М. С., Кліменко О. М., Литвиненко А. В. та ін.; за заг. ред. М. А. Мащенко. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 214 с. URL: <https://surl.li/vzngjw>
11. Мартин О.М. Економічна теорія (мікроекономіка, макроекономіка). Ч.1. Мікроекономіка: навчальний посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2024. 321 с. URL: <https://surl.li/uchmhu>
12. Мікроекономіка : підручник / За заг. ред. А.І. Ігнатюк. Київ : Видавництво Ліра-К, 2023. 420 с.
13. Міжнародна макроекономіка. Навч. посіб. За редакцією Козака Ю. Г., Пахомова Ю. М., Логвінової Н. С. Київ.: Центр учбової літератури, 2017. 400 с. <https://library.nusta.edu.ua/depository/%D0%9E%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%96%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8/%D0%9C%D0%90%D0%9A%D0%A0%D0%9E%D0%95%D0%9A%D0%9E%D0%9D%D0%9E%D0%9C%D0%86%D0%9A%D0%90%20%D0%9C%D0%86%D0%96%D0%9D%D0%90%D0%A0%D0%9E%D0%94%D0%9D%D0%90.pdf>

Додаткову інформацію під час підготовки вступних випробувань абітурієнт може знайти на офіційних сайтах державних органів центральної влади, галузевих міністерств або інших інформаційних порталах, зокрема:

1. Бібліотека ДБТУ. URL: <https://library.btu.kharkov.ua/>
2. Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL : <http://korolenko.kharkov.com/>
3. Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL : <http://www.nbu.gov.ua/>
4. Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Електронна бібліотека. URL: <http://lib.meta.ua/>
6. Інститут бюджету та соціально-економічних досліджень. URL : <http://www.ibser.org.ua>.
7. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>
8. Офіційний сайт Комітету Верховної Ради України з питань бюджету. URL: <http://www.budget.rada.gov.ua/>
9. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>
10. Офіційний сайт Міністерства економіки та довкілля України. URL: <http://www.me.gov.ua/>
11. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України. URL: <https://minagro.gov.ua/>
12. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
13. Офіційний сайт Національний банк України: <https://bank.gov.ua>
14. Офіційний сайт Інформаційно-аналітичної агенції «АПК-Інформ» URL: <http://www.apk-inform.com/ru/analityc>
15. Офіційний сайт Національного агропорталу URL: <http://latifundist.com>
16. Офіційний сайт Спілки економістів України URL: <http://ucluster.org/sokolenko/2008/07/innovacijny-klastery-mexanyzmpidvyshhenyakonkurentospromozhnosti>
17. Міністерство фінансів України. URL : <http://www.minfin.gov.ua>
18. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL : <http://www.nbu.gov.ua/>
19. Офіційний сайт Державної митної служби України. URL : <https://customs.gov.ua/>
20. Офіційний сайт Президента України. URL : <http://www.president.gov.ua/>
21. Офіційний сайт Української асоціації районних та обласних рад. Всеукраїнська асоціація місцевого самоврядування. URL : <http://uaror.org.ua/>
22. Правовий портал України «Ліга-закон». URL : <http://www.ligazakon.ua/>
23. Репозитарій Державного біотехнологічного університету. URL : <https://repo.btu.kharkov.ua/>

Навчальне електронне видання
комбінованого використання
можна використовувати в локальному та мережевому режимах

АНТОЩЕНКОВА Віталіна Володимирівна

ОНЕГІНА Вікторія Михайлівна

ГРОСУЛ Вікторія Анатоліївна

БАБАН Тетяна Олександрівна

ПРОГРАМА

**додаткового вступного випробування
для здобуття ступеня Доктор філософії
на основі освітнього ступеня Магістр
(освітньо-кваліфікаційного рівня Спеціаліст) НРК7**

Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Галузь знань	C Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Спеціальність	C1 Економіка та міжнародні економічні відносини
Освітньо-наукова програма	Економіка

Відповідальний за випуск зав. кафедри глобальної економіки
к. екон. наук, доц. Ю.Л. Філімонов

Авторська редакція